"Teatrdan getmişəm, tədrislə məşğulam"

Nəzakət Teymurova: "İçiboş adamları görəndə ruhum əzilir..."

Nəzakət Teymurovanı geniş təqdimata ehtiyac yoxdu. Çünki onu böyükdən-kiçiyə, yaşlıdan cavana hər kəs tanıyır. Və hər kəs də sevir. Ustad xanəndə həm də opera səhnəsinin Leylisi kimi uzun illərdir tamaşaçı rəğbəti qazanmışdır.

Xalq artistinin sənət fəaliyyəti çoxşaxəlidir: muğam ifaçılığı, teatr, konsertlər və nəhayət, pedaqoji fəaliyyət. Gələcək planlar, yeni layihələr də öz yerində.

Biz də Nəzakət xanımla söhbətimizdə həm ömür yoluna, sənət dünyasına baş vurduq, həm də gələcək planlarını, arzularını öyrəndik.

- Nəzakət xanım, söhbətə sənətə gəlişinizlə başlayaq...

- Qarabağlı olduğumuza görə elə Ağdamda orta məktəbdəcə ilk fəaliyyətimə başlamışam. Pionerlər evinə gedib-gəlirdim, "Ana can", "Ana Kür" mahnılarını oxuyurdum. O vaxt bəstəkar mahnıları, seçilib-seçilən təsniflər ifa etmək lazım idi. Orta məktəbi bitirdikdən sonra valideynlərim oxumağa icazə vermədiyi üçün Bakıda Energetika Texnikumuna daxil oldum. Texnikumda oxuyanda da müsabiqələrə gedirdim. O vaxt Lidiya Rasulova dedi ki, get Asəf Zeynallı adına Musiqi Texnikumuna, Nəriman Əliyevin sinfinə, muğam sahəsini bir az da inkişaf etdir. Mən də gedib Nəriman müəllimin sinfinə qəbul olundum. Nəriman müəllim çox böyük müəllim idi. Vahid Abdullayev, Ağaxan Abdullayev, Səkinə İsmayılova, Gülyanaq və Gülyaz Məmmədovalar, Qəzənfər Abbasov və bir çox sənətkarlar var ki, ustadın süzgəcindən keçiblər. Amma, təbii ki, insanın özünün səsi olmalıdı inkişaf etdirməyə. Nəriman müəllim Seyid Şuşinski məktəbini keçmişdi. Ona görə də çox mükəmməl, tələbkar müəllim idi. İndikilərin hərəsinin əlində bir telefon var... Nəriman müəllim o vaxt icazə vermirdi muğamları yazaq. Deyirdi, beyninizə yazın. Bir semestrə bir neçə muğam ifa edirdik. İndiki uşaqlar böyük muğamlardan birini öyrənsələr şükür edirik, deyirik ki, nə yaxşı öyrəndilər...

Çox tələbkar idi, amma sadə formada öyrədirdi. Deyirdi, muğamın bir qapısı var, ordan da girin. Öz yaradıcılığınızı göstərin. Sonra püxtələşəcəksiniz, özünüzün sənətdə inkişafınız olacaq, ayrı cür oxuyacaqsınız. Bu əsasları sizə öyrədirəm...

İstər böyük, istərsə də kiçik muğamların hamısını "Asəf Zeynallı"da öyrənmişik.

- Dediniz ki, valideynləriniz müğənni olmağınıza icazə vermirdi...

- İndi ata qızının əlindən tutub gətirir ki, mənim qızım oxusun. Biz ailədə 10 nəfər olmuşuq, çətinliklərimiz də olub. Amma valideynlərim bunu düşünmürdü, deyirdilər ki, istəmirik qızımız bu sənətə getsin. Atam, qardaşlarım razı deyildi. O vaxt sənədlərimi Asəf Zeynallıya vermək istəyəndə qardaşım məni götürüb Ukraynaya apardı. Orda da imtahanın vaxtı müəyyən müddətə qədər uzadıldı. Gəldim gördüm ki, hələ imtahanın vaxtı keçməyib, sənədlərimi verdim.

- Ağdamdan uşaqkən ayrılmısınız, o illəri necə xatırlayırsınız?

- O illər ağ vərəq kimi yadımda qalıbdı. Saf, təmiz, gözəl... Hər şeyin gözəlini görüb gözlərim. Mənim gözümdə torpaq heç nə ilə əvəzedilməzdir. Yuxularımda görəndə də dursam, elə bilirəm ki, hər şey real həyatdadı...

Ağdamda muğamlarımız ifa olunurdu, konsertlər, "Xan bülbülü" festivalı olurdu. Biz də iştirak edirdik, görürdük, götürürdük. İnsanı mühit də yetişdirir: sənətkarları görürsən, uşaq vaxtından onlara səcdə edirsən... Mənim üçün əvəzedilməz şeylər idi. 16 il orda yaşadım. Məlum hadisələrdən sonra o torpağa gedə bilmədik, qismətimiz olmadı...

- Sonra Musiqi Akademiyasında təhsil aldınız. Arif Babayevin tələbəsi olmusunuz. O illəri necə xatırlayırsınız?

- Arif müəllim çox gözəl müəllimdi. Sənətkar, şəxsiyyəti ilə hər kəsə örnək olub. Dörd il orda oxudum. Mən onda artıq tamaşalarımı oynayırdım. Tamaşaçı, kütlə tərəfindən tanınmağıma baxmayaraq, mənə qarşı çox ciddi idi. 2-ci, 5-ci günlər onun sinfində olmalıydım. 3 saat qarşısında oturub muğamları təkrarlamalıydım, oxumalıydım, öyrənməliydim. Bəxtəvərəm ki, bu tə-nənz, uğurları var. Tələbkar insan idi. Ona görə də mən ustadımı çox istəyirəm. Allah ona can sağlığı versin, böyüklükdən əskik olmasın. İlərdi muğamımızı yaşadır, tədris edir. O, opera səhnəsində öz dünyasını yaradıb. Tədrisdə, xanəndəlik sənətində də mükəmməldi.

- Tamaşalar demişkən, sizi məşhurlaşdıran Leyli rolundan danışaq. Bu rolu oynamaq sizin üçün çətin olmadı ki?

- "Asəf Zeynallı"nı qurtaranda müsabiqə yolu ilə Opera və Balet Teatrına qəbul olundum. İlk rolum Leyli olub. Yeddi ay o rolun üzərində işləmişəm. Baş rejissor Hafiz Quliyev məni hazırlayıb. Ustadım Arif Babayev, tərəf müqabilim Mənsum İbrahimov olub.

Bizdə xanəndələrə aktrisalıq dərsi keçmək yoxdu. İndi gözəl səsin ola bilər, amma aktrisalığın yoxdursa, tamaşaçı səni qəbul eləmir. Aktrisalıq sahədən yeddi ay ona görə çəkdi ki, mizanları öyrəndim, səhnəyə alışdım. Gərək biləsən ki, tamaşaçıların qarşısında nə isə göstərə biləsən. O vaxt Leyliyə tələb var idi. Mən də istəyirdim ki, Leylini mükəmməl şəkildə ifa edim. Leylini hiss etmək üçün illər, təcrübə lazımdı. Muğam sahəsində tez əldə ediləcək heç nə yoxdu. Elə şeylər var ki, onu mükəmməl şəkildə ifa etmək üçün illər lazım gəlir. Bir də zamanla yetişir. O vaxt yaratdığım Leyli obrazı tamaşaçılar tərəfindən bəyənildi, bu barədə mətbuatda da yazıldı.

İşimi iki il Leylini səhnədə Mənsum İbrahimovla oynamışam. Təbii ki, Mənsum müəllimlə oynamaq mənim üçün rahatdı. Kimsə deyə bilər ki, mənim üçün fərqi yoxdu. Amma tərəf müqabili böyük şərtdi səhnədə. Onun hər baxışına, hər hissinə qarşılıq verməlisən...

- Amma eşitdiyimə görə, artıq Opera və Balet Teatrından ayrılmısınız. Səhnədən uzaqlaşdınız?

- Mən həmişə demişəm ki, müəyyən vaxt gələndən sonra ondan uzaqlaşacağam. Teatrdan çıxmışam. Tədrislə məşğulam.

Tələbələrim müsabiqələrdə iştirak edir. Çoxu da diplomant olur.

- Belə çıxır ki, tələbələrinizdən razısınız...

- Bizim dövrümüzdəki kimi o istəklə, arzu ilə gələn tələbələr indi çox azdı. Biz sənət eşqi ilə gəlirdik, indikilər efirləri görür, valideynlərin basqısı altında gəlirlər. Pul qazanmaq istəyi ilə uşaqlarını kor qoyurlar. Həmişə tələbələrimə deyirəm ki, biz oxuyanda 12 nəfər var idi. Onlardan iki nəfər çıxıb: Zabit Nəbizadə və mən. Digər tələbələr çıxıb getdilər. Sənətin ağırlığını daşımaq çətindi. Müğənni kimi ifa edə bilərlər, amma xanəndəlik sənəti çox çətindi. Səs [illegible], bilmirsən necə olacaq, idmançı kimi hər zaman formada olmalısan. İnsan özünü, şəxsiyyətini qorumalıdı. Ona görə də görürsən ki, ifaçı necə gəlmədi, elə də çıxıb getdi. Muğam səhnəsinin ağırlığına dözə bilmədi.

- Artıq ali fəxri adınız var - xalq artistisiniz. Bəzi həmkarlarınıza isə ali ordenlər verilib. Sizin də ürəyinizdən keçir?

- Bu mükafatlar illərlə bu sənəti daşıyan, səhnənin tozunu udan, sənətkarlığı bacaran insanlara verilməlidi. Özünü reklam etməklə, dava-dalaşla ad almaq olmaz. Əsl sənətkarlara o adlar layiqdi. Onların illərlə zəhmət çəkməsinin bəhrəsidi ki, layiq görülürlər. Yəqin ki nə vaxtsa bizə də vaxt çatar (gülümsünür).

- Bir müsahibənizdə demişdiniz ki, ailə ilə bağlı doğru seçim etmədim...

- Ailə qadın üçün vacibdi. Sevgi ilə olanda lap gözəl olur. Amma ağıla, düşüncəyə əvvələnlər də var. Mənim isə qəlbim sevgi ilə dolu olduğuna görə o vaxt sevdiyim adamla ailə qurmuşam...

- Bəs qısqanclıq məsələləri nədən doğur?

- Bizdə qısqanclıq çox olur. Konsertlərə gedirik, evə gec gəlirik. Müəyyən şərtlər var ki, onu edə bilmirik. Qızım təzə olmuşdu. Heç onun qırxı çıxmamış mən səfərlərdə idim. Uşağa, evə baxa bilmirsən. O da sənətə vurğunluqdan irəli gəlir. Mən dəfələrlə Fransa, Almaniya, İsveç, Yaponiya, Koreya, Macarıstanda olmuşam. Hələ bir ayda gələn üç təklifdən birinə gəlmişəm. Bununla da məişətin balansını qorumuşam. Bu sənətin ağırlığı mənim canıma, qanıma hopub. Özüm öz geyimimi idarə edirəm. Açıq-saçıqlığı çox sevmirəm. Ailədə də bu şeylər qorunub.

- Yeri gəlmişkən, qızınız sənətinizi davam etdirirmi?

- Qızım Bakı Dövlət Universitetində oxuyur. Sənəti sevir, sənətkarı başa düşür. Yaxşı səsi, pis səsi seçə bilir. Uşaqlıqdan evimizdə sənətkarlar görüb. Zövqlüdü. Sara xanım bir gözəl mahnı oxuyur, deyir, ana, bu nə gözəldi. Rəşid Behbudovun sənətini çox sevir, Rübabə xanımın mahnılarına qulaq asır. O gün Rəşid Behbudovun "Küçələrə su səpmişəm" mahnısını tapıb gətirib. Bu, gendən gələn şeylərdi.

İndi çox ailələr var ki, ustadlara, sənətkarlara qulaq asmırlar...

Amma mən onu musiqiçi kimi görmək istəmədim. Bir evdə bir musiqiçi bəs edər də (gülür).

- Yenə sizdən küsür? Deyəsən, ona qayğı göstərməyə çox vaxt ayıra bilmirsiniz...

- O baxımdan məndə həmişə problem yaranır. O, gəncdi, teatra, kinoya getmək istəyir. Deyirəm ki, öz dostlarınla, tələbə yoldaşlarınla get. Mənim öz olduğum yerlər var. O, hay-küylü yerləri sevir. Mən sakitliyi sevən insanam. Bu məsələlərdə bir az qızımla fikirlərimiz üst-üstə düşmür.

- Siz özünüz hansı sənətkarlara qulaq asırsınız?

- Mən ustadlarımızdan tutmuş müasirlərə qədər hər kəsə qulaq asıram. Arif Babayeva, Ağaxan Abdullayeva, Alim Qasımova, Hacıbaba Hüseynova, Yaqub Məmmədova, [illegible] Əliyeva qulaq asıram.

- Ruhunuzu əzən şeylər nələrdi?

- İnsaniyyət görməyəndə ruhum çox əzilir. İçiboş adamları görəndə əzilirəm...

- Ona görə deyirsiniz ki, "sənət dostlarımdan gələn zərbələr çoxalır"?

- Ola bilər... Amma mən kinli insan deyiləm. Mən bağışlayıram. Allah özü bilər, bağışlayar, bağışlamaz. Allah elə, mənə çox təsir edər. Sənətkarlar var ki, iki-üç il danışmamışam. Amma sonra münasibətimiz düzəlib. Mən insan adamları sevirəm. Qondarma adamları sevmirəm. Mənəviyyatsız adamları qəbul edə bilmirəm. İndiki dövrdə artıq bir-iki yox, çox sifətli adamlar görürük. Onların düşüncələri ev yıxmaqdı. Belə insanları xoşlamıram. İstər qadın, istər kişi olsun, mən sözü düzünü, şəxsiyyətli insanları sevirəm. Sözü üzə deyən adamdan heç vaxt qorxmayın. Nə var onu deyəcək. Amma ki, gedib arxadan plan, sistem quranlardan qorxmaq lazımdı.

(davamı səh. 13-də)

"Teatrdan getmişəm, tədrislə məşğulam"

(əvvəli səh. 9-da)

- Paxıllığınızı çəkənlər çoxdu?

- O insan ki, uğur qazanmır, heç kimi günahlandırmasın. Bu, insanın özünün fərsizliyi, çalışmazlığıdı. Bu işi bacarmıramsa, gözüm niyə yuxarılarda olmalıdı? Elə insanlar var ki, sənəti yeddi-səkkiz yerə ayrılır, iddiaları çoxdu. Onlara deyirəm ki, Allah sizə ağıl versin, düşünün ki, öz üzərinizdə işləmək lazımdı.

- Mənim üçün sevgidən başqa heç nə yoxdu -bu sözlər də sizə məxsusdu...

- Onu cavanlıqda demişəm də (gülür). Ola bilər, düşünməmişəm, söyləmişəm.

- Həcc ziyarətində də olmusunuz...

- Bir çox sənətkar dostlarımla Səuidiyyədə konsertdə idik. Özümüz də istədik ki, Məkkəni, Mədinəni ziyarət edək. Arzu eləmişəm ki, qızımla Həccə gedim. Qara daşı öpəndə dua etdim ki, ya Rəbbim, torpaqlarımızı özümüzə qaytar. İkinci arzumsa özümə aid olan şeylərdi.

- Hobbiniz nələrdi?

- Hobbim elə sənətimdi. Bizim işimiz-gücümüz elə oxumağımızdı. Məncə, bizim işimiz qədər mükəmməl iş yoxdu. Sadəcə olaraq iki-üç ifaçı bu sənəti korlayır...

- Hansı arzularla yaşayırsınız?

- Əsas arzum budur ki, işğal olunmuş torpaqlarımız qaytarılsın. Novruz bayramı günlərindəyik. O vaxtlar Novruz bayramı çox gözəl keçirilirdi. Mən evimizdən çıxandan sonra o hissləri görməmişəm. O hissləri şəhərdə yaşaya bilmirəm. Birinci çərşənbədən başlayırdı bayram əhval-ruhiyyəsi, elə bil, insanın ruhu dəyişirdi...

- Telekanallara çox dəvətlər alırsınız?

- Onundan birinə gedirəm. Çox təəssüflər olsun ki, aparıcıların səviyyəsi çox aşağıdı. Kiminlə nə cür danışdıqlarını bilmirlər. Bir insan kimi aparıcıların danışıqları, hərəkətləri məndə qıcıq yaradır. Müəyyən verilişlərə heç getmirəm. Deyirəm ki, evdə oturum, amma o insanlarla əlaqədə olmayım.

- Konsert vermək planınız varmı?

- Konsert vemək arzularım həmişə olub. Bugünkü gündə hər şey maddiyyata bağlanıb. İnşallah, qismət olsa, konsert verəcəyəm.

- Toylarla bağlı vəziyyət necədir?

- Arada toylara dəvətlər alınq. Qonorar qane edəndə də gedirik. Xanəndənin repertuarı nədi, onu oxuyuruq.

- Sənət aləmindəki qalmaqallara necə baxırsınız?

- İllərlə bu sənətə qulluq edən insanlar gərək bu davalara çəkilməsin. Söhbət olanda çalışsınlar onu bir qıraqda çözsünlər. Bunu efirə daşımaq, mətbuata çıxarmaq sənətkarı bir az ucuzlaşdırır.

- Bəzi sənətkarlar gözəl görünmək üçün əməliyyat elətdirirlər. Siz də plastik əməliyyat etdirdinizmi?

- Vaxtı gələndə eləyərik. Amma hələ özümdə o şeyləri hiss etmirəm. Bugünkü dövrdə evdə oturan xanımlar o qədər işlərlə məşğuldurlar ki, azından müğənnilər onları eləmirlər. Gözdə biz oluruq deyə, topa, atəşə tuturlar. Mənim tanıdığım ev qadınları var ki, hər bir estetik əməliyyatlardan çıxırlar. Buna normal baxıram. Amma hər şeyin çərçivəsi var da. Bir də görürsən ki, 60-70 yaşında qadını pis günə qoyuralr. Hər yaşın öz cizgiləri olmalıdı.

- Yaxın vaxtlarda hansı kitabı oxumusunuz?

- Axırıncı dəfə Şuşa haqqında bir kitab oxumuşam. Bir az gözüm zəifləyib. Bir neçə qəşəng kitab veriblər mənə. Yataq otağında üst-üstə bir neçə kitab var. Yayda onları oxuyacağam. Kitab oxumağa vaxt çatmır.

- Teatrla, kino ilə aranız necədi?

- Bir ildi tamaşalara getmirəm. Amma tamaşaları sevirəm. Kinonu da sevirəm. Daha çox qəhrəmanlıq filmlərini, tarixi filmləri sevirəm.

- İdmanla məşğul olursunuz?

- Gündəlik rejimim var. Yarım saat-qırx dəqiqə küçədə gəzməliyəm. Saatlarla trenajorda yox, havada olmağı çox sevirəm.

- Hansı yeməkləri bişirirsiniz və sevirsiniz?

- Gözəl yeməklərimiz var: aş, dolma, çığırtma, dovğa. Hər həftə evdə belə şeylər olur.

- Çox əsəbiləşdirirlər sizi? Əsəbiləşəndə nə edirsiniz?

- Hər kəs kimi bir az danışıram, yoruluram. Dərdimi insanlarla bölüşməyi çox xoşlamıram. Müəyyən insanlar var ki, bəzi söhbətlərimi onlara danışa bilərəm.

- Həyatda səhvləriniz çox olub?

- Səhvsiz insan var ki? Başın ora-bura dəyə-dəyə formalaşırsan. Heç nə beşdəbeş olmur. O şeylər var ki, mən də istəməzdim eləyəm, amma eləmişəm. "Kaş ki"lər adama kömək eləmir. Gərək insan hər şeydən nəticə çıxarsın. Bir adam səhv bir iş görəndə onu özümə dərs hesab edirəm...

Namiq MƏMMƏDLİ